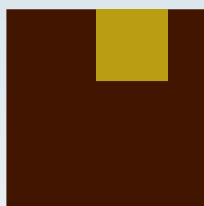

Een dementievriendelijke
samenleving begint
bij jou!

expertisecentrum
dementie
Vlaanderen

Foton
expertisecentrum
dementie

Paradox
expertisecentrum
dementie

Contact
expertisecentrum
dementie

Tandem
expertisecentrum
dementie

Memo
expertisecentrum
dementie

Sophia
expertisecentrum
dementie

Orion en PGN
expertisecentrum
dementie

brOes
expertisecentrum
dementie

Meander
expertisecentrum
dementie

Expertisecentrum
Dementie Vlaanderen vzw
Lokkaardstraat 8, 2018 Antwerpen
t 03 609 56 14
e-mail: info@dementie.be
www.dementie.vlaanderen

Erkende partnerorganisaties Vlaamse overheid

Vlaanderen
verbeelding werkt

Expertisecentra dementie

Gedreven
Vakkundig
Verbindend

expertisecentrum
dementie
Vlaanderen

► Gedreven. Vakkundig. Verbindend

Wie vandaag in zorg en begeleiding voor mensen met dementie voorziet, staat voor een grote uitdaging. Hoe kunnen we dit op een deskundige manier doen, met respect voor de wensen en verlangens van personen met dementie, mantelzorgers en hulpverleners? Het houdt ons bezig hoe we samen met hen kunnen werken aan een volwaardige deelname aan de samenleving. Want dat is voor hen zo belangrijk: altijd en overal meetellen. Als mens met een persoonlijkheid.

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie vertrekken vanuit een persoonsgerichte visie. Met respect voor de levensgeschiedenis, de wensen en de voorkeuren. We doen dit door het verspreiden van bruikbare kennis, waar je ook werkt in de gezondheids- of welzijnssector, als mantelzorger, vrijwilliger of professional in je eigen organisatie. De inspiratie hiervoor halen we uit literatuur en uit goede praktijken. Liefst van onderuit.

Het komt er vandaag op aan om in te zetten op de persoon met dementie van nu, met zijn of haar wensen en mogelijkheden. Het betekent ook dat we hierbij continu de levenskwaliteit van de persoon met dementie op het netvlies houden. We houden van heldere eenvoud zodat wie zorgt voor mensen met dementie zo goed mogelijk op de hoogte is van hedendaagse ontwikkelingen op het vlak van wetenschap, zorg en begeleidingsvormen. Daarom kijken we ook graag vooruit en willen we in Vlaanderen toonaangevend zijn in ons werkgebied. We wensen mee het debat te voeden over hoe we zorg en ondersteuning zo organiseren dat het dagelijks leven van kwetsbare mensen verbetert. En af en toe willen we dromen ... dat dementie ooit behandelbaar wordt. Dat op een dag zorg voor elke persoon kwaliteitsvol kan ervaren worden. We blijven intussen gedreven aan de weg timmeren vanuit de fierheid om iets te kunnen betekenen voor mensen met dementie en hun familie. We hopen je op deze weg te mogen ontmoeten.

Jurn Verschraegen
directeur

Wino Baeckelandt
voorzitter

► Inhoudsopgave

5 | Vormingsaanbod op maat

Goed opgeleide zorgmedewerkers maken mee het verschil voor mensen met dementie en hun naasten.

7 | Laagdrempelige sensibilisering

We blijven vol overtuiging inzetten op de mogelijkheden en de waarde van mensen met dementie, in plaats van enkel te focussen op wat niet meer kan.

9 | Wetenschappelijke en praktische informatie

Wetenschap en praktijk dichterbij elkaar brengen betekent ook het samenbrengen van vragen waarmee de zorgpraktijk zit en die onder de aandacht van onderzoekers brengen.

11 | Veelzijdig communicatieaanbod

Op de webpagina www.dementie.vlaanderen kan je alle websites van de kernactoren rond dementie gebundeld vinden, de referentie voor actuele informatie.

13 | Dementievriendelijke leefomgeving

We dragen bij aan een dementievriendelijke leefomgeving door een oproep te doen aan de hele samenleving om mensen met dementie blijvend te betrekken en te ondersteunen.

15 | Voor een krachtig dementiebeleid

De expertisecentra dementie signaleren aandachtspunten in het zorg- en ondersteuningsaanbod en dragen bij aan een slagvaardig dementiebeleid.

17 | Betrouwbare mediapartner

We spelen kort op de bal als het gaat om de laatste prevalentie-cijfers, nieuwe publicaties, inspirerende projecten of de stand van zaken in het wetenschappelijk (zorg)onderzoek.

19 | Samenwerking en netwerking

Samen zorgen we voor een vernieuwing en optimalisering van het aanbod en maken we de zorg en begeleiding van mensen met dementie toekomstbestendig.

21 | Specialistisch advies

De expertisecentra dementie bouwen elk kennis en ervaring op rond een of meerdere specifieke thema's. Deze vind je terug op de website www.dementie.be.

23 | Langer zelfstandig thuis

Internationaal onderzoek wijst uit dat dankzij tijdige diagnose en psychosociale ondersteuning tot anderhalf jaar langer thuis wonen met dementie mogelijk is. Daar zetten we mee op in.

24 | Contacteer het expertisecentrum dementie in jouw buurt

“Dementie is bij iedereen verschillend, dus ook hoe je met die persoon praat en omgaat is anders, afhankelijk van wat hij of zij kan, niet kan, vergeet en niet vergeet.”

[PIERRE VAN HOUCKE, ZOON VAN EEN MOEDER MET ALZHEIMER]

▼ Vormingsaanbod op maat

Vandaag leren we levenslang. Dat is goed, want het houdt ons scherp. Voor innovaties in de zorg, maar ook voor de evoluties in de diverse aspecten van de dementiezorg. De uitdagingen liggen voor het grijpen: de vroege tekenen en symptomen van dementie leren herkennen, de impact van dementie op de persoon, zijn mantelzorger en nabije omgeving, de impact van medicamenteuze en niet-medicamenteuze interventies, communicatie, de rol van zorgpersoneel en de wijze waarop organisaties met elkaar samenwerken, juridische aspecten, autonomievragestukken zoals het besturen van een voertuig, vragen bij het levenseinde en palliatieve zorg, ...

Goed opgeleide zorgprofessionals en vrijwilligers kunnen helpen om de ambitie 'langer thuis wonen met dementie' te realiseren. Zo komen mensen met dementie en mantelzorgers niet in een isolement terecht. We gaan uit van de resterende mogelijkheden en niet van verlies.

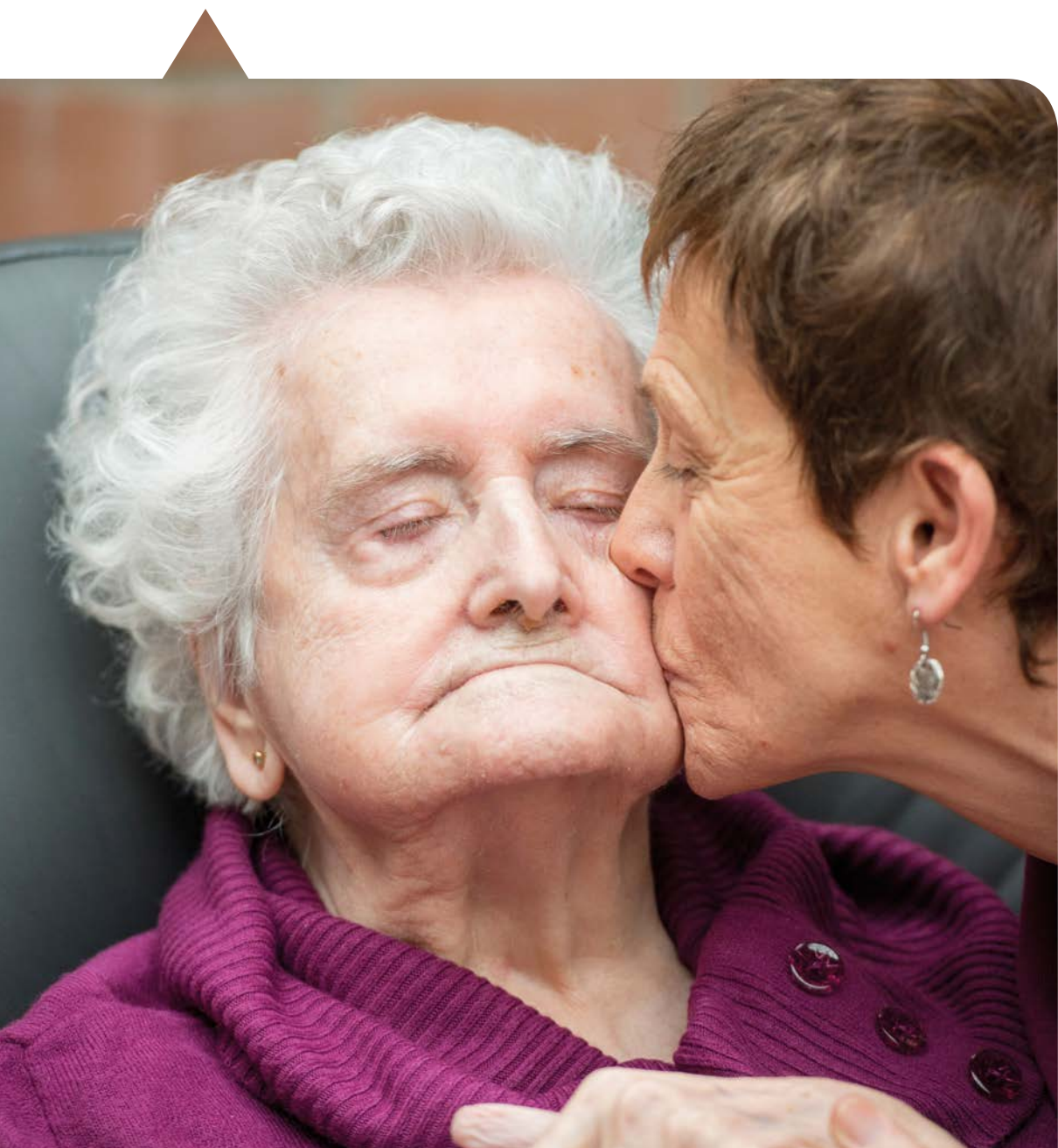
Deskundige zorgmedewerkers maken mee het verschil voor de persoon met dementie. Vanuit Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie doen we dit via een gericht opleidingsaanbod. De opleiding tot referentiepersoon dementie zorgt voor vakinhoudelijk leiderschap binnen organisaties. De overheid maakt deze opleidingen mogelijk. Het transitieplan zet bijvoorbeeld sterk in op de training van dementiekundige hulpverleners en vrijwilligers bij ziekenfondsen en diensten voor gezinszorg. Via gerichte intervisie, aangeboden door de regionale expertisecentra dementie, blijven we voeling houden met de zorgpraktijk.

Regelmatig houden we studiedagen over nieuwe thema's zodat zoveel mogelijk mensen gelijke tred weten te houden met de nieuwste inzichten en evoluties binnen de dementiezorg. We blijven alert voor wat de persoon met dementie ons vraagt. De levenskwaliteit van de persoon met dementie en de zorgomkadering steeds opnieuw verbeteren, dat is wat het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie in hun vormingsaanbod centraal stellen.

“Ik denk dat intussen wel veel mensen in theorie weten wat dementie is, maar in de praktijk blijkt aanvaarding toch niet altijd even makkelijk.”

[JASMINE COPPENS, KLEINDOCHTER VAN EEN OMA MET ALZHEIMER]

▼ Laagdrempelige sensibilisering

Een inclusieve benadering van personen met dementie en hun mantelzorgers begint bij een respectvolle communicatie. Dementie is in de eerste plaats immers een sociaal gegeven. In de dominante visie schuilen bepaalde waarden die tot op vandaag dementie vooral negatief bekijken. Recent ondernamen het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie heel wat stappen om de maatschappelijke beeldvorming meer in overeenstemming te brengen met de realiteit, zoals de actie 'Music For Life' in het teken van dementie, het project 'Te Gek!?' over jongdementie, de campagne 'Vergeet dementie, ont-hou mens' en de Nepal-expeditie 'New Energy For Young Dementia'.

Ook in de toekomst blijven we vol overtuiging inzetten op de mogelijkheden en de waarde van mensen met dementie in plaats van enkel te focussen op wat niet meer kan. Onderzoek wijst uit dat inspanningen om de beeldvorming bij te stellen lonen, maar het werk is verre van af. Zo vindt 80% van de Vlamingen dat mensen met dementie nog kunnen genieten van de kleine dingen in het leven, maar tegelijk vindt de helft van de Vlamingen dat mensen met dementie hun identiteit verliezen. **In de beeldvorming van dementie hangt het ervan af hoe je naar de aandoening kijkt. Sluit die wel voldoende aan bij hoe de mensen met dementie er zelf over denken?**

In de toekomst willen we het groeiende maatschappelijke draagvlak voor een dementievriendelijk Vlaanderen mobiliseren. We verzekeren een blijvende dynamiek door 'goede praktijken' te delen en initiatieven te lanceren, ondersteunen of promoten. Het bevorderen van de autonomie van de persoon met dementie is essentieel. Daarom vragen we ook aandacht voor preventie en tijdige diagnosestelling. Het taboe rond dementie verder doorprikken is een werk van lange adem, een ambitie die we stap voor stap willen realiseren. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie willen daarom mensen van alle leeftijden enthousiasmeren om personen met dementie de plaats te geven die ze verdienen: te midden van een warme samenleving en niet in de marge.

“Ik vind het heel belangrijk dat men
- eenvoudig en vlug - de nodige
informatie over dementie kan vinden
en men vanaf het begin weet hoe op
een goede manier met personen met
dementie om te gaan. We vergeten soms
dat ze ook gevoelens hebben!”

[MARLEEN JORIS, DOCHTER VAN EEN MOEDER MET ALZHEIMER]

▼ Wetenschappelijke en praktische informatie

Er wordt veel onderzoek gedaan naar dementie, zowel naar de medische oorzaken en manieren waarop de aandoening kan worden voorkomen of vertraagd als naar wat goede zorg is voor mensen die nu dementie hebben. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie werken aan een constructieve verbinding tussen wetenschap en de zorg voor personen met dementie en hun naasten. Dat doen we door goede contacten met wetenschappers te onderhouden, door publicaties uit binnen- en buitenland op te volgen, door deel te nemen aan stuurgroepen, gebruikerscommissies en congressen. Regelmatig brengen we ook praktijk en wetenschap samen in onze vormingen, praatcafés dementie en studiedagen.

We werken aan de beschikbaarheid en bekendheid van de resultaten van wetenschap onder meer via recensies of profielen van onderzoekers in onze nieuwsbrieven en bekendmaking van opvallende resultaten via sociale media. Ook publiceren we zelf op toegankelijke en overzichtelijke wijze over wetenschap en praktijk, onder meer in ons losbladig handboek: 'Dementie, van begrijpen naar begeleiden'. We werken aan de bereikbaarheid van wetenschap via onze documentatiecentra. Ruim 11.000 publicaties zijn in onze vier centra (Antwerpen, Brugge, Brussel, Gent) of digitaal beschikbaar. Iedereen kan via de catalogus op www.dementie.be zoeken naar wat voor zijn of haar situatie relevant is. Meer info over literatuur voor een specifieke vraag of situatie kan ook gemaild worden naar doc@dementie.be. We helpen graag bij de zoektocht naar geschikt onderzoek en relevante informatie.

Wetenschap en praktijk willen we ook nog beter op elkaar afstemmen door niet alleen de onderzoeksresultaten bij de zorgpraktijk te brengen. We doen dit eveneens door het samenbrengen van vragen waarmee de praktijk zit en die onder de aandacht van onderzoekers brengen. Daarvoor is begin 2015 samen met de Alzheimer Liga Vlaanderen een gezamenlijke kennisagenda gepubliceerd (te vinden op www.dementie.be/zorgonderzoek), die een overzicht geeft van de toekomstige uitdagingen in de zorg voor mensen met dementie.

“Schenk aandacht aan mensen met dementie door hun mening te vragen en ... laat hen ook over andere dingen praten dan over hun aandoening.”

[CHRISTIANE VANDAELE, PERSOON MET DEMENTIE]

▼ Veelzijdig communicatieaanbod

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie zetten sinds lang in op de professionalisering van hun communicatie. Doorheen de jaren bouwden we een veelzijdig aanbod uit: boeken, brochures, flyers, presentaties, ... maar ook een stevig verankerd onlineluik.

- ▶ Er is de basiswebsite www.dementie.be, waar ook elk regionaal expertisecentrum dementie haar eigen webpagina heeft. Daarnaast bieden we drie websites aan over kernaspecten van de dementiezorg.
- ▶ www.omgaanmetdementie.be geeft aan de hand van audiovisueel materiaal en getuigenissen tips & tricks voor het hele zorgtraject.
- ▶ De website www.jongdementie.info is een Vlaams-Nederlandse samenwerking en biedt up to date info over alle aspecten van het thema jongdementie.
- ▶ Er is de website www.onthoumens.be die in navolging van de campagne 'Vergeet dementie, onthou mens' van de Vlaamse overheid dementievriendelijke communicatie, warme zorg en een inclusieve samenleving voor mensen met dementie ondersteunt.
- ▶ **Tenslotte is er de webpagina www.dementie.vlaanderen waar je alle websites van de kernactoren rond dementie gebundeld vindt, de referentie voor actuele informatie.**

Ook de mogelijkheden en uitdagingen die de diverse sociale media bieden integreren we maximaal binnen onze communicatie. Je kan ons niet alleen vinden op **Facebook** en **Twitter**, maar ook op **LinkedIn**, **Pinterest** en **YouTube**. We willen door sterk in te zetten op sociale media een voortrekkersrol opnemen en blijven innoveren inzake onlinecommunicatie. We hopen zo onze hulpverlening, informatieverspreiding en bereikbaarheid te optimaliseren en een duurzame dynamiek te geven. We willen voor iedereen het aanspreekpunt zijn bij vragen rond dementie. Daarom zijn de expertisecentra steeds beschikbaar voor advies via telefoon, mail of een persoonlijk gesprek. Zo heeft het rijke aanbod aan communicatiekanalen één gemeenschappelijke noemer: maatwerk bieden op alle domeinen die bijdragen aan een betere dementiezorg.

“We kunnen dementie niet voorkomen en mensen blokkeren op dat idee. Een nog betere omkadering bij de diagnose kan al een stuk onzekerheid wegnemen.”

[LUT MOEREELS, DOCHTER VAN EEN MOEDER MET ALZHEIMER]

▼ Dementievriendelijke leefomgeving

De wandeling naar de bank of de dagelijkse boodschappen zijn voor veel mensen met dementie een ritueel en een voorbeeld van autonomie. Maar hoe ga je als winkelier bvb. om met iemand met dementie wanneer hij of zij twee keer wil betalen of al voor de derde keer bij je langskomt voor dezelfde boodschap? In de praktijk merken we dat dergelijke voorvallen kunnen leiden tot onbegrip en defensieve reacties van de omgeving. Een gemiste kans, want recht doen aan de waardigheid van mensen met dementie, daar worden alle betrokken partijen beter van.

De afgelopen jaren is er een hele weg afgelegd. Onder impuls van tal van inspirerende proefprojecten maakt het concept 'dementievriendelijke gemeente' zowel nationaal als internationaal opmars. Gemeenten die actief met het thema aan de slag gaan, bouwen stap voor stap aan het dementievriendelijker maken van de samenleving. Dementievriendelijke initiatieven dragen zorg in de meest brede zin van het woord. Ze zorgen ervoor dat mensen met dementie nog meetellen en maakt van het behouden van hun sociale identiteit een vanzelfsprekendheid die niet onophoudelijk door hen en hun familie bevochten moet worden. Dementievriendelijke projecten bieden betekenisvolle activiteiten in allerlei domeinen, zoals cultuur, sport, toerisme, ...

Het zijn de warmte, betrokkenheid en menselijkheid van iedereen binnen de gemeente die de realisatie van de dementievriendelijke doelstellingen kunnen waarmaken. Maar ook de ambities om beleidsoverstijgend te werken en (beleids-)prioriteiten te durven stellen zijn onontbeerlijk. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie willen ook in de toekomst hierin een ondersteunende rol opnemen als het gaat om advies, netwerking en communicatie van 'goede praktijken'. Het gaat bij een dementievriendelijke leefomgeving om meer dan 'de gemeente' alleen. **Het gaat om een oproep aan de hele samenleving waarin we de existentiële vraag moeten stellen hoe mensen met dementie willen leven en wat de ondersteuning is die men wenst.**

“Ik vind het zo belangrijk om vanaf het begin duidelijk te zijn, de ‘juiste’ woorden te gebruiken. En je moet ook geloven in de kracht van jezelf, ook al zullen sommige naasten om je aandoening heen lopen of je zelfs laten vallen. Hier ligt ook een blijvende taak voor het beleid. Laat mensen met dementie niet alleen met hun ‘probleem’, blijf hen nabij, zorg voor hulp op maat en luister ook naar hen!”

[KRISTIEN STEELS, PERSOON MET JONGDEMENTIE]

▼ Voor een krachtig dementiebeleid

Een regio, een land of een gemeenschap zonder dementieplan is als een zee zonder strand. In tijden van toename van het aantal mensen met dementie lijkt dit evident, maar dat is het allerm minst. Daarom willen het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie inzetten op een sterk dementiebeleid. We maken hierbij onze rol waar als partnerorganisatie van de Vlaamse overheid. Voor Vlaanderen waken we erover dat de beleidsmakers blijven kiezen voor een krachtig dementiebeleid. **Bij de uitgangspunten van dit beleid begrijpen wij het ‘niet meer, maar anders’ als een uitnodiging om vanuit de behoeften van de gebruiker te denken.** Het chronische zorgmodel is voor ons een belangrijk uitgangspunt waarbij de regie van de persoon met dementie en/of zijn vertegenwoordiger centraal staat. Dit model somt de kern-elementen op die bijdragen tot kwaliteitsvolle zorg:

- ▶ Ondersteunen van zelfmanagement bvb. via patiënteninformatie en gezamenlijke besluitvorming;
- ▶ Ondersteunen van beslissingen, bvb. via richtlijnen voor zorgverleners;
- ▶ Organisatie van een zorgverleningssysteem, bvb. door interdisciplinair werken en zorgcoördinatie;
- ▶ Klinische informatiesystemen, bvb. via geautomatiseerde informatie;
- ▶ Beleidsvoering en hulpmiddelen op niveau van de lokale gemeenschap, bvb. programma's voor lichaamsbeweging;
- ▶ Organisatie van de gezondheidszorg waarbij leiderschap en heldere organisatie-doelstellingen centraal staan.

Vanuit Vlaanderen werken we samen met het RIZIV waar we onder meer het regelgevend kader van de opleiding tot referentiepersoon dementie mee bepaalden. We houden ook de vinger aan de pols in Wallonië en Duitstalig België. Verder publiceren we naar aanleiding van verkiezingen een memorandum. Uiteraard stoppen deze uitdagingen niet aan de landsgrenzen. Via internationale netwerken wisselen we goede praktijken uit en verwerven we nieuwe inzichten uit zorgonderzoek. De expertisecentra willen op die manier op alle beleidsniveaus bijdragen aan een slagvaardig dementiebeleid.

“We zijn het verzorgend personeel heel dankbaar voor hun inzet en begeleiding. Het goede werk in die sector mag ook wel eens in de verf gezet worden.”

[WIM VAN LOOKE, ZON VAN EEN VADER MET ALZHEIMER]

▼ Betrouwbare mediapartner

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie vervullen niet alleen een signaalfunctie ten aanzien van de diverse overheden en beleidsmakers, maar evenzeer voor de media. We signaleren trends, ontwikkelingen en knelpunten. We interpreteren en expliciteren actuele tendensen, prangende vragen en toekomstige uitdagingen binnen de dementiezorg. **We spelen kort op de bal als het gaat om de laatste prevalentiecijfers, nieuwe publicaties, inspirerende projecten of de stand van zaken in het wetenschappelijk (zorg)onderzoek.** Toegankelijkheid, heldere communicatie en professioneel advies zijn hierbij onze sleutelwoorden. Dit gebeurt zowel op regionaal, nationaal als internationaal niveau.

Hierbij laten we ook zo veel mogelijk de stem van mensen met dementie en hun zorgverleners weerklinken. Zij zijn de uiteindelijke toetssteen van alles wat we doen. Dit gebeurt hand in hand met de patiëntenorganisatie Alzheimer Liga Vlaanderen en de andere koepelorganisaties. De diverse media zijn voor de expertisecentra dementie belangrijke partners om het dementiebeleid te vertalen naar de dagelijkse praktijk en een dementievriendelijke communicatie uit te dragen. Daarom staan we steeds ter beschikking voor duiding bij de orde van de dag. Doorheen de jaren is hierin een wederzijdse vertrouwensband gegroeid waarop we verder bouwen. Essentieel, want dementie zal ook voor de media de komende jaren meer dan ooit een belangrijk thema blijven. Op ons kunnen ze rekenen!

“Ik wil dat er gesproken wordt met de persoon met dementie, niet over de persoon, en altijd met respect en waardigheid. Alleen zo kunnen we leren hoe we beter met hen kunnen omgaan in het dagelijkse leven.”

[BERNARD GABRIELS, MANTELZORGER]

▼ Samenwerking en netwerking

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie kiezen ervoor om de expertise in het werkveld zelf aan te boren: bij woonzorgorganisaties, diverse beroepsgroepen (artsen, apothekers, logopedisten, ...), universiteiten, hogescholen, palliatieve netwerken en koepelorganisaties. Steeds in afstemming en met het doel voor ogen om te zorgen voor een optimale hulpverleningsmix voor de persoon met dementie en zijn omgeving. Praktijkgedreven, maar toch waar mogelijk op evidentie gebaseerd.

Samen zorgen we voor een vernieuwing van het aanbod en maken we de zorg en begeleiding van mensen met dementie toekomstbestendig. Stel je je maar eens een wereld voor zonder elektronisch zorgdossier. Hoe zou de dementiezorg eruit zien mochten de overlegplatforms dementie in de diverse zorgregio's niet bestaan? We gaan graag mee in een positief verhaal, waarbij we elkaar iets te bieden hebben. De regionale expertisecentra dementie werken hierbij complementair aan het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen zodat we van elkaars deskundigheid kunnen leren en kennis samenkomt, bijvoorbeeld over vroegtijdige zorgplanning i.s.m. de palliatieve netwerken.

Er is ook de intense samenwerking met de Alzheimer Liga Vlaanderen. Samen zitten we in de cockpit om het dementiebeleid in Vlaanderen te helpen vormgeven. Vanuit de patiëntenorganisatie gebeurt dit hoofdzakelijk door zich naar de families te richten. Samen werkten we 'Dementie en nu' uit, een ondersteunend pakket voor mantelzorgers dat als goede praktijk telt. Ook de Vlaamse werkgroep jongdementie bundelt de krachten en vertolkt de behoeften voor het beleid. Het Tienpuntenplan van de werkgroep verbindt de initiatiefnemers in het streven naar een afgestemd beleid.

Zingen maakt mensen met dementie alerter. Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen zorgde dat de cultuurwereld en gezondheid elkaar vonden: met Koor&Stem, Den Olm en VSPW werd 'De Stem van ons Geheugen' opgericht. Contactkoren vinden stilaan ingang in Vlaanderen. Tenslotte werken we ook internationaal samen rond diverse thema's: wonen, architectuur, innovaties in zorg, cultuur, ... Elkaar inspireren en ondersteunen stopt immers niet aan de landsgrenzen!

“We moeten ervoor zorgen dat een persoon met dementie mens kan blijven. We moeten hen zoveel mogelijk kunnen stimuleren om deel te nemen aan sociale ontmoetingen en contacten met familie, vrienden, lotgenoten, ... waardoor hun levenskwaliteit langer behouden blijft.”

[KARIN WILLEMEN, MANTELZORGER]

▼ Specialistisch advies

De expertisecentra dementie bouwden de afgelopen jaren een pak kennis op. Die willen we meegeven, onder meer in training en opleiding, maar ook in specialistisch advies. Neem nu het thema van dementievriendelijk wonen. Door nadruk te leggen op het langer thuis verblijven ondanks dementie, zijn ook woonzorgcentra aan het evolueren naar plaatsen waar genormaliseerd wonen, net zoals thuis, mogelijk is. We bieden daarom aan bouwheren en architecten gerichte kennis over functioneel wonen, bouwen en een inrichting op maat van mensen met dementie. Als het gaat over kleinschalig genormaliseerd wonen denken we mee met de Vlaamse werkgroep die streeft naar een meer genormaliseerde zorgcultuur in woonzorgcentra (en daarbuiten).

We gaan met Dementia Care Mapping aan de slag om vanuit het perspectief van de bewoner samen met het zorgteam naar een goede praktijk te evolueren. De regionale expertisecentra geven via hun dementie-experten gerichte ondersteuning aan mantelzorgers, mensen met dementie zelf en aan referentiepersonen en andere hulpverleners. Zo wordt ingezet op een zo optimaal mogelijke zorg. Deze gerichte ondersteuning komt niet in de plaats van de dementiekundige hulpverleners die in diverse woonzorgorganisaties actief zijn.

Binnen de regionale expertisecentra wordt gekozen om te specialiseren in een of meerdere thema's. Je vindt ze terug op de website www.dementie.be. Daarnaast kan je bij hen terecht voor deskundig advies en gerichte doorverwijzing bij zorgvragen en een vormingsaanbod dat inspeelt op de actuele noden en wensen. Zo bieden de regionale expertisecentra specifieke vormingspakketten aan over jongdementie, het lerend vermogen van mensen met dementie, het maaltijdgebeuren binnen de dementiezorg, ...

“Mensen met dementie zijn mensen met een aandoening waarvan je veel kan terugkrijgen, iets dat je innerlijk rijker maakt.”

[INGRID VANDAMME, MANTELZORGER]*

▼ Langer thuis met dementie

Studie na studie bevestigt wat onze intuïtie aangeeft: Vlamingen blijven het liefst zo lang mogelijk in de vertrouwde omgeving wonen, ook als bijvoorbeeld door dementie zorgbehoeften ontstaan. Dat thuis wonen wordt helaas moeilijker, de zelfstandigheid neemt af. Gelukkig bestaat er in Vlaanderen goed uitgebouwde ondersteuning. Die kan gaan van poetshulp met dienstencheques over gezinszorg of dagopvang in een dagcentrum verbonden aan een woonzorgcentrum, een centrum voor kortverblijf of een CADO (Collectieve Autonome Dagopvang). Belangrijk is ook te kijken of hulpmiddelen of woningaanpassingen kunnen helpen. Een ergotherapeut kan daarbij adviseren.

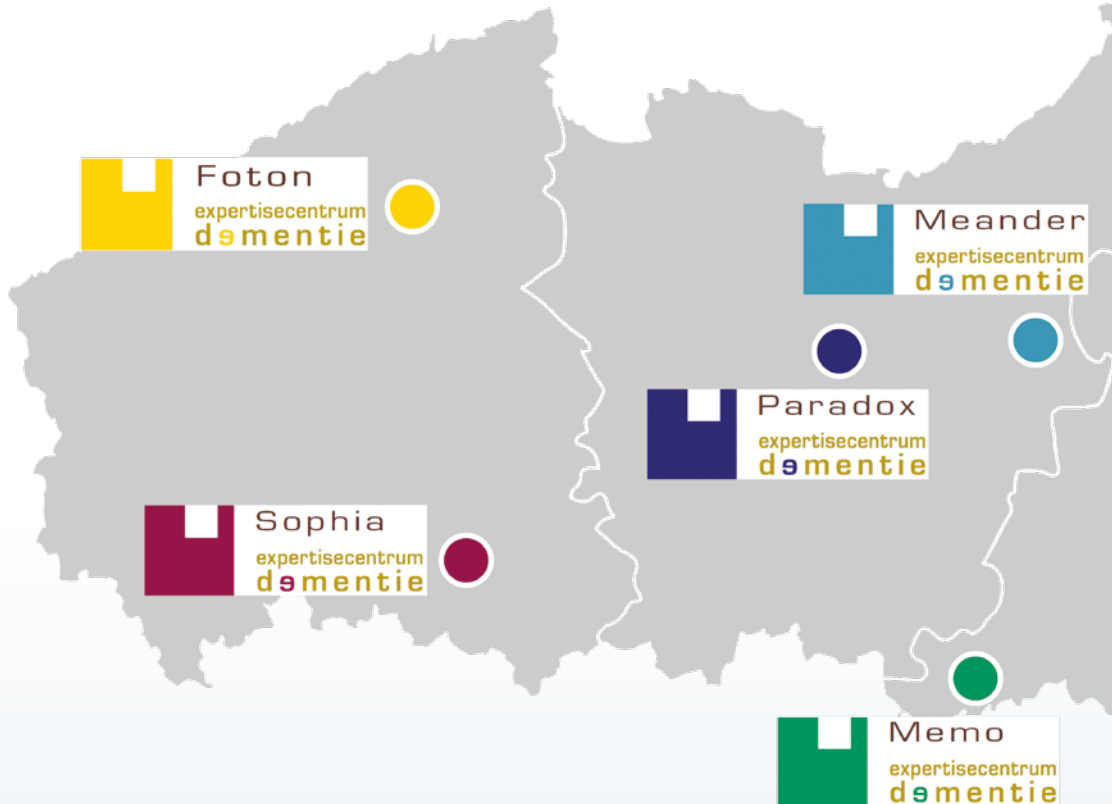
Een belangrijke succesfactor in het langer thuis blijven wonen is de naaste, meestal de partner of kinderen. Hoewel niet opgeleid voor zorgtaken, tenzij zij toevallig ook verpleegkunde of sociaal werk studeerden, zijn zij wel de eersten die zorgen voor de persoon met dementie, dikwijls 24 uur op 24. Dat kan behoorlijk intensief zijn. De expertisecentra dementie staan daarom de persoon met dementie en hun familie zoveel mogelijk bij om de draagkracht te vergroten. Om hen daarbij te helpen werd gestart met het psycho-educatiepakket 'Dementie en nu'. Het zijn tien sessies, aangeboden door bvb. het regionaal expertisecentrum dementie, de mutualiteit of het ziekenhuis.

In een kleine groep worden thema's als de belevingswereld van iemand met dementie, hoe omgaan met veranderend gedrag, met financiën, ... besproken. Daarbij is er niet alleen aandacht voor informatie, maar ook voor de daarbij horende gevoelens en emoties. **Internationaal onderzoek wees uit dat met dergelijke ondersteuning wel anderhalf jaar langer thuis wonen mogelijk is.** Langer thuis mag echter geen frustrerend doel worden als de zorg te zwaar wordt. De levenskwaliteit van zowel de persoon met dementie als de naaste bepalen wanneer overgang naar een woonzorgcentrum wenselijk is. Dikwijls betekenen de goede zorg, rust en regelmaat daar een behoorlijke verbetering.

---

* Alle quotes kan je terugvinden op de website www.onthoumens.be/ambassadeurs. De quotes houden geen verband met de geportretteerde mensen op de foto's.

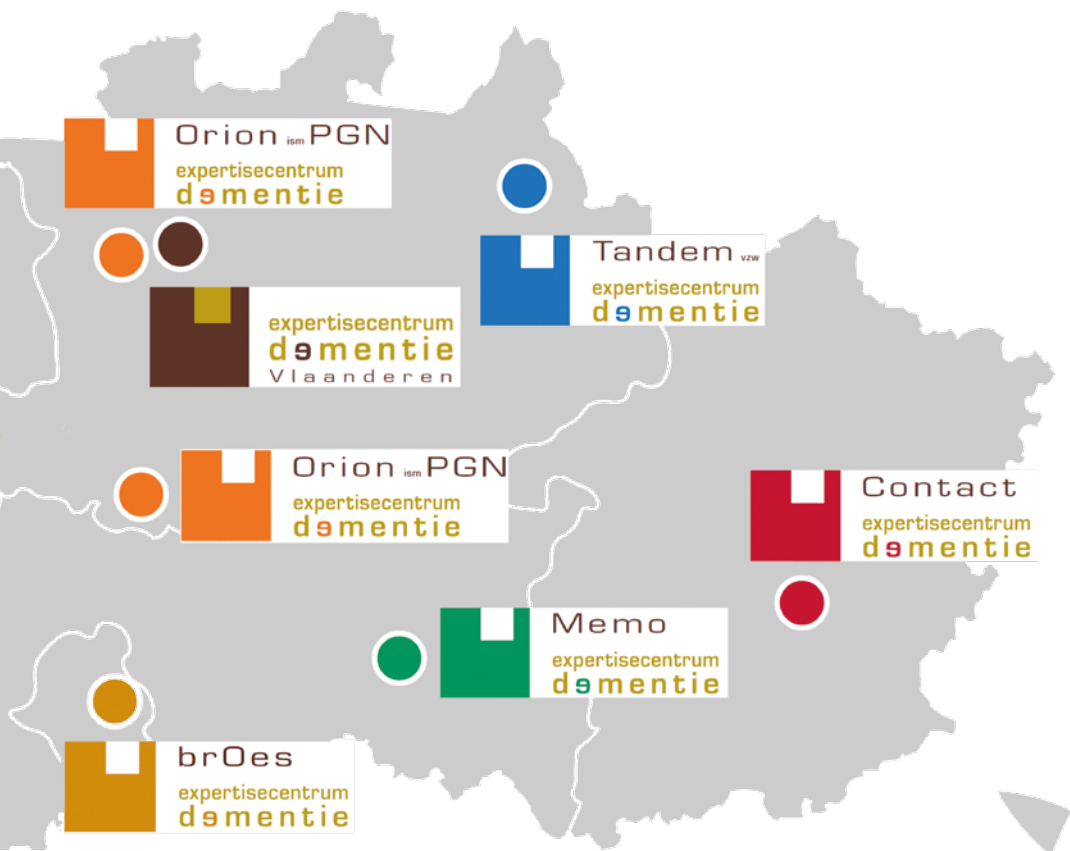
▼ Krachtig samenwerkingsverband

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie willen de omgeving van de persoon met dementie versterken. Vanuit een emancipatorische visie zoeken we samen naar gepaste antwoorden op de noden die zich stellen. Dit kan betekenen: informatieverstrekking, deskundig advies, vorming, ondersteuning en versterking van het sociale netwerk, samenwerken met andere diensten, organisaties en het onder-

wijsveld. Het versterken van de deskundigheid op vlak van dementie bij bestaande organisaties en hulpverleners is dan ook essentieel. De lacunes in het huidige aanbod worden gesignaleerd aan de overheid.

In Vlaanderen is er heel wat kennis over dementie beschikbaar. Die maken we toegankelijk. De expertisecentra dementie ontwikkelen zelf expertise, leggen contacten met binnen- en buitenlandse

experten en vormen zodoende een brug naar de gebruiker en zijn brede (zorg) netwerk, bijvoorbeeld via de overlegplatforms dementie.

We zijn op de hoogte van nieuwe tendensen en innoverende projecten zodat anderen zich door deze kennis kunnen laten inspireren. Zo trachten we vanuit samenwerking en afstemming, zonder concurrentie maar met respect voor

iedere overtuiging, te komen tot een kwalitatieve zorg en begeleiding van mensen met dementie.

Het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw en de regionale expertisecentra dementie zijn erkend als partnerorganisaties binnen het woonzorgdecreet en worden ondersteund door de Vlaamse overheid.

Je kan het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen en de regionale expertisecentra dementie bereiken via onderstaande contactgegevens:

- **Expertisecentrum Dementie Vlaanderen vzw**
Lokkaardstraat 8, 2018 Antwerpen
t 03 609 56 14 | info@dementie.be
- **Orion ism PGN**, Markgravelei 133, 2018 Antwerpen
t 03 820 73 22 | orion@dementie.be
& Lange Ridderstraat 20, 2800 Mechelen
t 0476 93 49 56 | pgn@dementie.be
- **Tandem vzw**, Prins Boudewijnstraat 9, 2300 Turnhout
t 014 47 83 71 | tandem@dementie.be
- **Paradox**, Molenaarsstraat 34, 9000 Gent
t 09 233 14 38 | paradox@dementie.be
- **Meander**, Kerkstraat 115, 9200 Dendermonde
t 052 26 28 23 | meander@dementie.be
- **Foton**, Biskajersplein 2, 8000 Brugge
t 050 44 67 93 | foton@dementie.be
- **Sophia**, Budastraat 20, 8500 Kortrijk
t 056 32 10 75 | sophia@dementie.be
- **Memo**, Wingerdstraat 14, 3000 Leuven, t 016 50 29 06
& Molenhofstraat 31, 1670 Pepingen-Heikruis, t 02 398 00 18
memo@dementie.be
- **brOes**, Haachtsesteenweg 76, 1210 Sint-Joost-ten-Node
t 02 778 01 70 | broes@dementie.be
- **Contact**, A. Rodenbachstraat 29 bus 9, 3500 Hasselt
t 011 30 88 51 | contact.limburg@dementie.be

